

Osvobození v roce 1945

Krátce před polednem 5. května přijel od Plzně mladý cyklista s malou, ale milou československou vlajkou a rozhlašoval přihlížejcím: „Konec války!“

Jako blesk rozšířila se tato radostná zpráva po celé obci.

Hned se doma začaly šít naše milované vlajky, které se okamžitě vyvěšovaly na domy. Občané se na sebe usmívali, potřásali si rukama a pokud bylo čím, zapíjelo se osvobození.

Z Němců už neměl nikdo strach. Jen se čekalo na příjezd americké armády. Také se poslouchal pražský rozhlas o revolučních bojích v Praze. Někteří občané se rozhodli jet Pražanům na pomoc. Dojeli jen za Rokycany na demarkační linii (předem domluvená hranice pro setkání ruské a americké armády) a museli se vrátit.

Z nařízení naší nové tzv. košické vlády a iniciativy starosty obce Josefa Kouřila byl v Tlučné vytvořen RMNV (revoluční místní národní výbor) z těchto občanů: Ing. Vladimír Ševčík, dr. Julius Česák, Jan Brudna (horník), Václav Lang (rolník) z č. p. 22, Václav Behemský (horník), Václav Hauer (dílovedoucí), Josef Herian (klempíř) a předsedou zvolen bývalý starosta obce Josef Kouřil. Později přibrání Ing. Josef Vojta (poručík) a Bohumil Bradáč (také poručík).

Získáno několik kusů zbraní a ustaveny pořádkové hlídky z členů Sokola, DTJ a hasičů.

6. května v neděli po půlnoci za deštivého počasí se ozývaly ojedinělé rány a vzdálený hukot od západu. Dunivý hluk vydávaly americké tanky jedoucí po státní silnici od Stříbra, které dorazily do Plzně již v 10 hodin dopoledne.

Po okresní silnici od Sekyřan (Heřmanovy Huti) dorazily americké tanky do Nýřan 6. května dopoledne a do Tlučné o pár minut později. Početná kolona těžkých tanků byla obsazena i černochoy. Tito exotičtí kluci lákali svým zjevem pozornost občanů, zvláště dívek.

Shodou okolností právě přicházel od Líní velký houf zdecimovaných německých vojáků. Jaká to slast pro české občany, vidět na vlastní oči zdecimovanou část chvástavé „neporazitelné“ německé armády, jak se vzdává do zajetí hrdým sebevědomým americkým vojákům.

7. května objeven nenáviděný závodní dolu Krimich II Karl Kovarschik. Okamžitě ho zatkli a převezli do plzeňské věznice.

Martin Selner musel několik týdnů před koncem války narukovat do německé armády. Pár dnů po porážce se vrátil a sám se ohlásil na RMNV v předpokladu, že se mu přeci nemůže nic stát! Ta drzost! Také jeho zatkli a odvezli do věznice v Plzni za kamarádem Kovarschikem. Oba soudil v Plzni lidový soud za zavinění smrti sedmi osob (rodina Loudova a dva dřeviči z Krimichu). Oba odsouzeni k trestu smrti oběšením.

Martin Selner popraven 9. září a Karl Kovarschik 18. září.

(Selnerova dcera Martina se po sametové revoluci v roce 1989 vrátila do Nýřan.)

Důlního Junka, na jehož udání zatklo gestapo tři důlní dozorce Jaroslava Havelku, Františka Kaderu a Františka Majera, zatkli a 28. února 1947 odsoudili na 25 roků žaláře.

Dále zajištění čtyři naddůlní z dolu Krimich II, ale ti byli po několikaměsíčním vyšetřování propuštěni. Výpomocní dozorce z řad dělníků, které jmenovali do funkce v době okupace, zbaveni okamžitě svých kompetencí.

Revoluční MNV pověřil 7. května Ing. Vladimíra Ševčíka vedením dolu, ale již za dva dny jmenovalo ředitelství dolů závodním Krimichu II Ing. Františka Freiberga, předválečného závodního. Nové vedení dolu jmenovalo z řad zkušených havířů dozorce. Ti po schválení celým osazenstvem dolu nastoupili do svých funkcí.

Práce na Krimichu II zahájena hned 10. května, ne však v plném počtu. Důlní pracoviště se nacházela v hrozném stavu, uhel byl vyrabován, kde se dalo. Těžní chodby sevřené, místy zavalené. Z pěti revírů, v nichž Kovarschik raboval uhel, se teď mohlo těžit pouze ve IV. revíru. V ostatních čtyřech revírech bylo nutné regulovat chodby a opravovat důlní zařízení, což trvalo několik měsíců.

10. května ustavena i u nás Komunistická strana Československa (KSČ) s 16 předválečnými členy. Přihlašovali se stále noví členové, sekretariát si otevřeli v hostinci pana Červeného v č. p. 128.

V červenci založen Svaz české mládeže (SČM), ten byl velmi aktivní. Ve vedení se sešli šikovní mladí lidé, kteří se zvláště vyznamenali přípravou oslav svobody. „Za Václavojc“ uspořádali akci s názvem Den osvobození. Na pestrý program nalákali i pozvané zástupce americké armády. Všechna čísla odpoledního programu se velmi líbila. Největší úspěch měla u diváků i u zástupců amerických bojových jednotek vzorně zatančená „Česká beseda“, nacvičená členy DTJ.

6. června probíhala volba nového místního národního výboru.

Volilo se 10 členů z každé ze tří politických stran: Komunistické, Sociálně demokratické a Národně sociální. Volby se konaly „Za Václavoje“ a volilo se aklamací (zvednutím ruky). Při ustavující schůzi rady MNV v sále zvolen předsedou Ing. Antonín Soukup.

Z koncentračních táborů se vracely do Tlučné zbídačené, vychrtlé a zcela sobě nepodobné lidské trosky. Teprve po pár týdnech se tito nešťastníci začali zotavovat a nabírat svoji podobu.

Trvalo jim dost dlouho, než se dokázali pousmát.

3. srpna zvolen novým předsedou MNV František Tauš.

Tlučenští kluci měli americké vojáky rádi, mohli si prohlížet jejich zbraně, ba i do tanku zalézt. To byl nezapomenutelný klukovský zážitek.

Zcela vyrabované a vyjedené republiky, jakož i jiným státům bojujícím proti fašismu, pomáhala mezinárodní organizace zvaná UNRRA*. Velkou pozornost zasluhovaly ohromně velké nákladní automobily s velkými vlečnými, obojí kryté obrovskými plachtami s nápisem UNRRA, které nám přivážely mouku, tuky, ryby, mýdla, potraviny a konzervy všeho druhu.

ČSR jí za to dávala hlavně uhlí pro potřeby jiných.

28. října znárodněny banky, těžký průmysl, továrny nad 50 zaměstnanců a též zemědělská hospodářství nad 50 hektarů.

Půda těchto velkostatků se rozparcelovala a předala zemědělcům.

Někteří američtí vojáci bydleli v českých rodinách. Mluvit se s nimi ale nedalo, protože naši občané angličtinu neznali.

Vojenská kuchyně pro vojáky vyvařovala nad Malým rybníčkem.

Zbytek menáže (vojenské jídlo) se vydával občanům do přineseného nádobí. Jen jednou se lidi rozzlobili, to totiž američtí kuchaři připravili kachnu na pomerančích. Když dostali tohle jídlo naši, mysleli si, že jim tu kachnu přelili pomeranči proto, aby se to nedalo jíst. Delší dobu je bylo nutno přesvědčovat, že kachna na pomerančích je americkou pochoutkou.

Na podzim zasazen na návsi u č. p. 22 strom Svobody, slovanská lípa. Sazení proběhlo za účasti mnoha občanů slavnostním způsobem. Mezi kořeny lípy vsazeno kovové vodotěsné pouzdro, v němž uzavřeny sliby a pronesená hesla všech přítomných politických stran, organizací a spolků.

Američtí vojáci nesměli nic rozdávat místním občanům, a tak si našli jiný způsob. Jakmile zjistili, že za nimi jdou děti, vzali si balíček žvýkaček, čokolády apod. a ten jim jakoby náhodou upadl a děti si ho zvedly. I kuřáci si přišli na své. Když děti naznačily, že by chtěly cigarety, vojáci otevřeli krabičku a opatrně ji odhodili, aby se tabák nevysypal. Otcové kuřáci si pochutnali na opravdovém tabáku, který neměli po celou dobu války.

V listopadu se vyměňovaly protektorátní peníze za nové československé, vytištěné v Anglii.

V Kovarschikově „Klubovně“ u šachty byli ubytováni mladí Němci, kteří pomáhali našim horníkům na Krimichu II. Měli tam k dispozici kuchyni i jídelnu a do vsi raději ani nechodili.

V září 1946 odešli od nás američtí vojáci, kteří se k našim občanům chovali velice přátelsky. Zvláště mezi americkými vojáky a naší mládeží navázány vřelé vztahy. Na jaře 1947 dvě tlučenské dívky, Píchová a Procházková, odejely do Ameriky za vojáky, se kterými u nás navázaly známost.

* United Nations Relief and Rehabilitation Administration, součást Organizace spojených národů (OSN).